

Konference

“Latvijas Universitātes Rakstu nozīmība:
nenovērtēta vai pārvērtēta”

1

LU RAKSTU SĒRIJA “ZINĀTŅU VĒSTURE UN MUZEJNIECĪBA”: 2001 – 2014

ARNIS VĪKSNA

2015.GADA 22.SEPTEMBRIS

Saturs

2

- Ideja
- LU konferences
- Krājumi
- Periodizācija
- Tematiskais dalījums
- Zinātņu vēsture Latvijā līdz 1919
- LU
- Muzejniecība
- Autori
- Priekšlikumi

Tematika

3

- LU vispār
- Astronomija
- Bioloģija
- Farmācija
- Filoloģija
- Fizika
- Ģeogrāfija
- Ģeoloģija
- Ķīmija
- Lauksaimniecība
- Matemātika
- Medicīna
- Mežzinātne
- Pedagoģija un psiholoģija
- Tautsaimniecība
- Tehniskās zinātnes
- Teoloģija
- Tiesībzinātne
- Vēstures pētniecība
- Veterinārmedicīna
- Citas LU sfēras

LU 80 gadi 1999

4

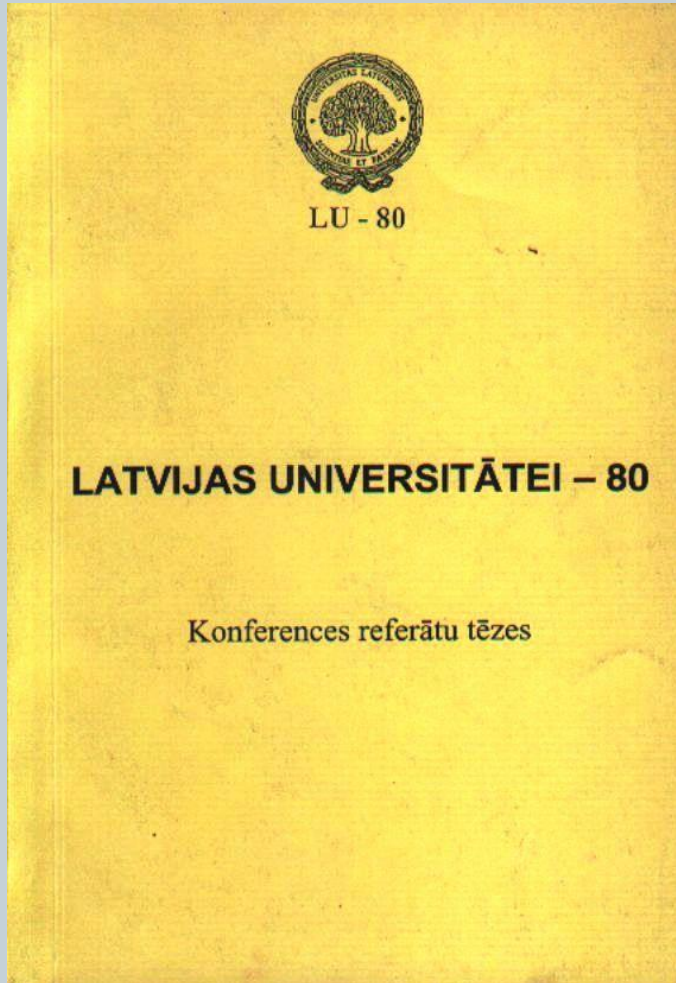
LU 80 gadi 1999

5

Ideja & Ierose

6

- LU 80.gadskārtas zinātniskās konferences Augstskolu vēstures sekcija 1999.gada 23.un 24.septembrī
- Desmit nozaru sēdes un viena plenārsēde, kopumā 129 referāti
- Tēzes 243 lpp.

LU konferences

7

- Sākot ar LU 59.konferenci, Zinātņu vēstures un muzejniecības sekcija ar 2 – 4 sēdēm
- Janvāra pēdējā pirmdienā [un otrdienā]
- 22 – 58 referāti ik gadu
- Labākie referāti (jeb 47,2%) ir publicēti akadēmisku rakstu veidā LU Rakstu krājumos ar atsaucēm u.tml., kas iznāk līdz nākamai konferencei
- Pirmā šāda konferences sekcija 2001.gada 22.un 23.janvārī, bet pavisam notikušas 15

LU Zinātniskās konferences

Zinātņu vēstures un muzejniecības sekcija

8

	LU konf.	Gads	Datums	Referāti
I	59.	2001	22.,23.janv.	40
II	60.	2002	28.,29.janv.	51
III	61.	2003	27.,28.janv.	58
IV	62.	2004	26.,27.janv.	44
V	63.	2005	24.,25.janv.	47
VI	64.	2006	23.,24.janv.	25
VII	65.	2007	29.,30.janv.	36
VIII	66.	2008	28.,29.janv.	33

LU Zinātniskās konferences Zinātņu vēstures un muzejniecības sekcija

9

	LU konf.	Gads	Datums	Referāti
IX	67.	2009	26.janv.	22
X	68.	2010	25.,26.janv.	35
XI	69.	2011	24.,25.janv.	36
XII	70.	2012	30.,31.janv.	33
XIII	71.	2013	28.janv.	32
XIV	72.	2014	27.janv.	23
XV	73.	2015	26.janv.	26
KOPĀ				541

Noris LU Vēstures muzejā

10

2007.gada 29.janvāris

11

2009.gada 29.janvāris

12

2013.gada 28.janvāris

13

2014.gada 27.janvāris

14

2015.gada 26.janvāris

15

Uzdevumi

16

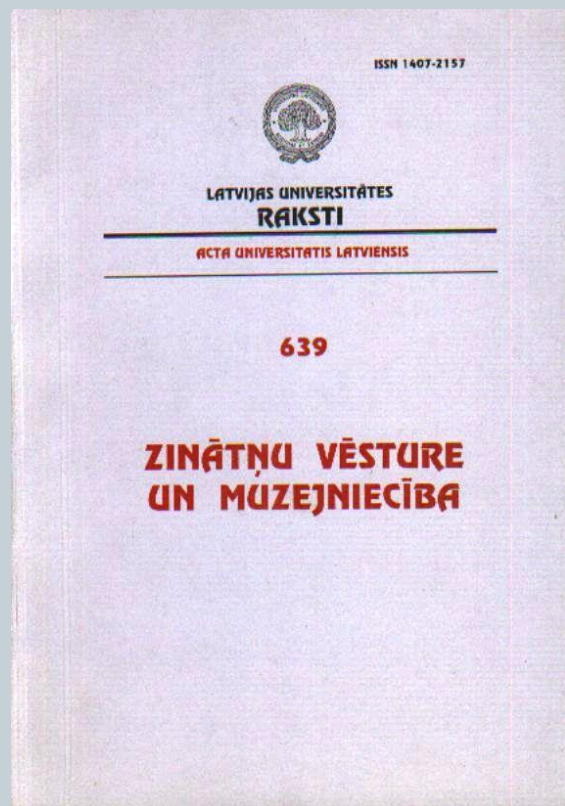
- **Latvijas Universitātes vēstures izpēte** pirms un pēc Otrā pasaules kara: zinātnes nozares un disciplīnas, augstskolas virzība, institūtu, katedru, zinātnisko skolu darbība, ievērojami zinātnieki un mācībspēki, citas LU dzīves norises
- zinātņu vēsture Latvijā līdz LU nodibināšanai 1919. gadā
- muzejniecība: metodika, darbības principi, kolekcijas, konkrētu zinātņu vēstures muzeju darbība

Krājumi

17

639. - 2001

653. - 2002

Krājumi

18

	Nr.	Gads	Zin.vēst.	Muzejn.	Kopā	Lpp.
I	639.	2001	20	5	25	306
II	653.	2003	23	1	24	287
III	661.	2004	24	0	24	194
IV	684.	2005	22	1	23	190
V	693.	2006	27	3	30	267
VI	704.	2007	23	1	24	185

Krājumi

19

	Nr.	Gads	Zin.vēst.	Muzejn.	Kopā	Lpp.
VII	716.	2007	21	1	22	211
VIII	738.	2008	20	1	21	230
IX	763.	2011	26	0	26	231
X	780.	2012	31	2	33	340
XI	800.	2014	18	0	18	204
Kopā	11		255	15	270	2645

11 sējumi [21 cm]

20

Galvenais redaktors (atbildīgais, zinātniskais)

21

Māris Baltiņš, I - V

Ilgonis Vilks, VI - XI

Redakcijas kolēģija

22

- Andrejs BANKAVS[†], *Dr.hab.phil.*, prof. (LU)
- Aīda KRŪZE, *Dr.paed.*, prof. (LU)
- Jānis LANGINS, prof. (Toronto univ., Kanāda)
- Jānis LIELMEŽS, prof. (Britu Kolumbijas univ., Kanāda)
- Imants MEIROVICS, *Dr.chem.*, prof. (RTU)
- Jānis OZOLS, *Dr.hab.ing.*, prof. (LLU)
- Jānis ŠTRAUHMĀNIS, *Dr.hab.hist.*, prof. (RTU)
- Leons Gabriels TĀIVANS, *Dr.hab.theol.*, prof. (LU)
- Kaspars VĀRTUKAPTEINIS, *Dr.ing.*, prof. (LLU)
- Arnis VĪKSNA, *Dr.med.*, prof. (LU)
- Juris ZAKIS, *Dr.hab.phys.*, prof. (Soc.tehnoloģiju augstskola)
- Juris ŽAGARS, *Dr.hab.phys.*, prof. (Ventspils Augstskola)

Pirms 1919

23

- **Pavisam 48 raksti**
- A.E.Zalsters par kuģubūvi Kurzemes hercogistē, viltotiem hercoga arhīva dokumentiem
- I.Vilks par latviešu priekšstatiem par Visumu
- P.Daija un V.Zanders par zinību popularizēšanu 18.un 19.gs.
- T.V.Pumpuriņš par latviešu nacionālā karoga tapšanu
- M.Baltiņš un A.Vīksna par latviešu medicīnas literatūras pieminekļiem
- D.Cepurīte par Cēsu mediķiem un iestādēm
- V.Kuzņecovs par Aleksandra Augstumiem
- A.Mauriņš par F.M.Sīversas mantojumu dendroloģijā
- M.un M.Rudzīšu par saldūdens pērļu ieguvi
- Citi

Pirms 1919

24

- **Jānis Stradiņš** un līdzautori par Robertsona 1804 lidojumu
- Par zinātni un augstskolu Baltijā Zviedrijas sakaru iespaidā
- Par nacionālās augstskolas agrīnām iecerēm

Pirms 1919

25

- **Bruno Podiņš** par otru iespējamu latvieti Zahariju Pīlu vecajā Tērbatas universitātē

Pirms 1919

26

- **Alīda Zigmunde** par t.s. veco Rīgas Politehnisko institūtu un Baltijas Tehnisko augstskolu

LU vēsture

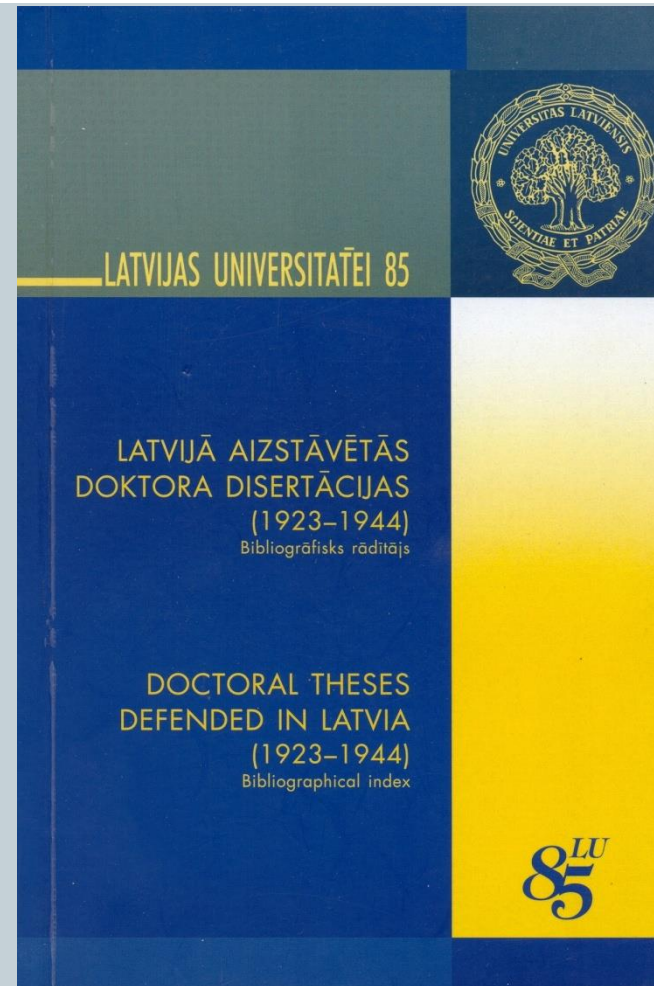
27

- **Pavisam 202 raksti** jeb 74,8% no krājumu kopapjoma
- Sīkāks dalījums pa nozarēm un disciplinām 20 apakšsadaļās
- **LU vēsture vispār – 27 raksti:**
  - J.Zaķis “LU un Latvijas valsts”
  - J.Ozols “LU Goda tiesa pirmos 20 gados”
  - I.Ronis “Izglītības ministrs Rainis un LU”
  - I.Ondzule “LU zinātniskās konferences pēc 1945”

LU vēsture vispār

28

- **Māris Baltiņš:**
- Par zinātnisko grādu nostrifikāciju
- Privātdocenta statuss
- LU darbības pārskatu kritika
- LU Raksti 1921 – 1943
- Akadēmiskās runas un iestājlekcijas
- LU darbība Saeimas protokolos

LU vēsture vispār

29

- V.Ozoliņa par sievietēm starp LU mācībspēkiem
- H.Tanklers† & A.Remers par Tartu universitātes un LU sakariem
- K.Dambītis par studentiem Latvijas Atbrīvošanas karā
- J.Priedkalns par LAMZA kā LU mācībspēku vienotāju trimdā
- J.Liepiņš par studentu nacionālās apziņas gandēšanu LPSR
- J.Raipulis par Latvijas augstskolu “Inteliģences grupas” likvidēšanu 1973
- A.Puga par Latvijas zinātnes politiku 90.gados
- U.c.

Astronomija

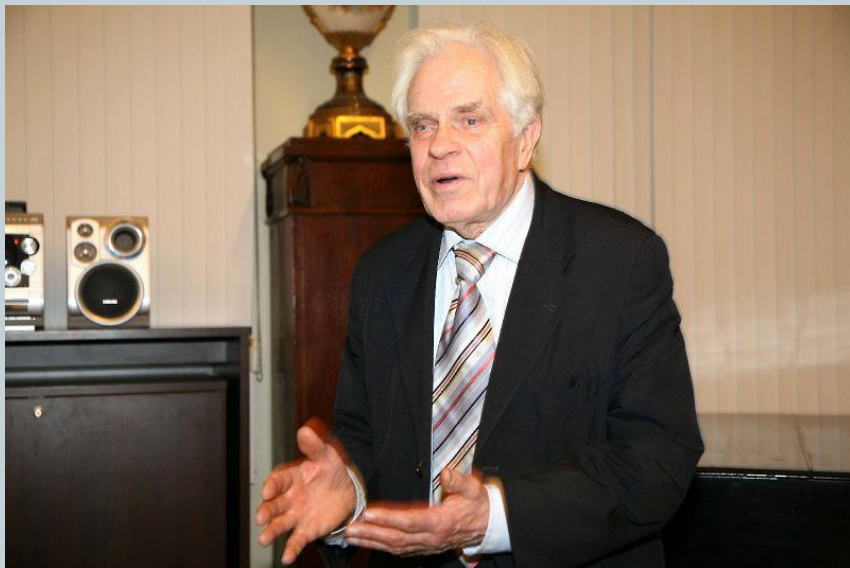
30

- **4 raksti**
- ◀ **Jānis Klētnieks**
par LU observatorijas
Laika dienestu
- I.Vilks & A.Vīksna par
Heides teleskopa 100
gadiem
- A.Mauriņš par laika
nefizikālo interpretāciju
Latvijā

Bioloģija

31

- **9 raksti**
- ◀ **Edgars Vimba** par botāniku LU un tās docētājiem
- I.Grosvalds & I. Berga par bioloģiju LU 1919 – 1944
- R.Gaumiga & M. Vītiņš par ihtiofaunu

Bioloģija

32

- ◀ **Jēkabs Raipulis**
par mendelismu Latvijā,
Naumu Lebedinski
- A.Mauriņš par augstāko
augu sistemātiku
- G.Daija par
helmintoloģiju Latvijā

Farmācija

33

- **5 raksti**

- B.Mauriņa & V.Šidlovska par LU Farmācijas nodaļas izveidi, J.Rumentu un K.Kazerovski
- I.Cīrule & I.Vegnere par J. Maizīti
- K.Vasiļjevs & A. Vīksna par A.Kangeru

Filoloģija

34

- **11 raksti**
- ◀ **Andrejs Bankavst†**
par romānistikas
leksikogrāfiju, P.Aristi un
goda valodniekiem
- I.Jansone par Latviešu
valodas krātuvi
- S.Ozoliņa par svešvalodu
skolotāju sagatavošanu

Filoloģija

35

- ◀ **Sarma Kļaviņa** par J.Endzelīna darbību
- V.Zanders par E.Blesi
- M.Strads par klasisko filoloģiju

Fizika

36

- **24 raksti**
- ◀ **Valdis Gavars,**
U.Ulmanis, I.Taure,
J.Bērziņš un līdzautori
par kodolfiziku Latvijā
un kodolfiziķiem
- J.Zaķis par cietvielu
fiziku

Fizika

37

Jānis Jansons

No rakstiem – grāmata

Ģeogrāfija

38

- **4 raksti**
- ◀ **Jānis Štrauhmanis** par kartogrāfiju, tās vietu vēsturē, cenzūru, kartografēšanu, M.Kadeku

Ģeoloģija

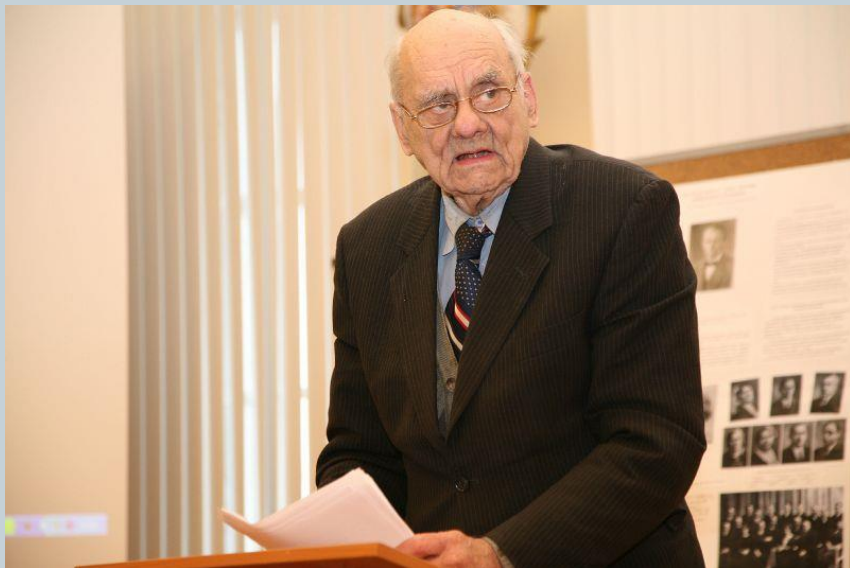
39

- **7 raksti**
- ◀ **Angelīna Zabele**
un citi par ģeoloģisko
kartēšanu, ģeologu
B.Dosu, mineralogu
O.Melli
- A.E.Zalsters par
hidroloģiju
- A.Strade par A.Aivaru

Ķīmija

40

- **23 raksti**
- ◀ **Ilgars GROSVALDS** un līdzautori par ķīmiķu gatavošanu augstskolās, izcilu ķīmiķu darbību, ķīmisko rūpniecību
- K.Gūtmanis par bioķīmiju un bioķīmiķiem

Lauksaimniecība

41

- **7 raksti**
- ◀ **Kaspars Vārtukapteinis** par LU Laiksaimniecības fakultātes pārtapšanu par Jelgavas Lauksaimniecības akadēmiju
- J.Ozols, B.Balode, S.Timšāns[†], I.Zvirgzdiņš u.c. par vairākiem pētņiem

Matemātika

42

- **7 raksti**

- J.Dambītis par LU Matemātikas nodaļu, E.Grīnbergu, J.Daubi un E.Āriņu
- I.Heniņa par A.Lūsi un G.Eņģeli

Medicīna

43

- **42 raksti**
- ◀ **Ieva Lībiete** un V.Kuzņecovs par psihiatriju
- A.Vīksna par Medicīnas fakultāti 1919 – 1950
- K.Vasiļjevs par sakariem ar Ukrainu
- I.Ebela u.c. par pediatriju
- A.Dālmane u.c. par histoloģiju

Medicīna

44

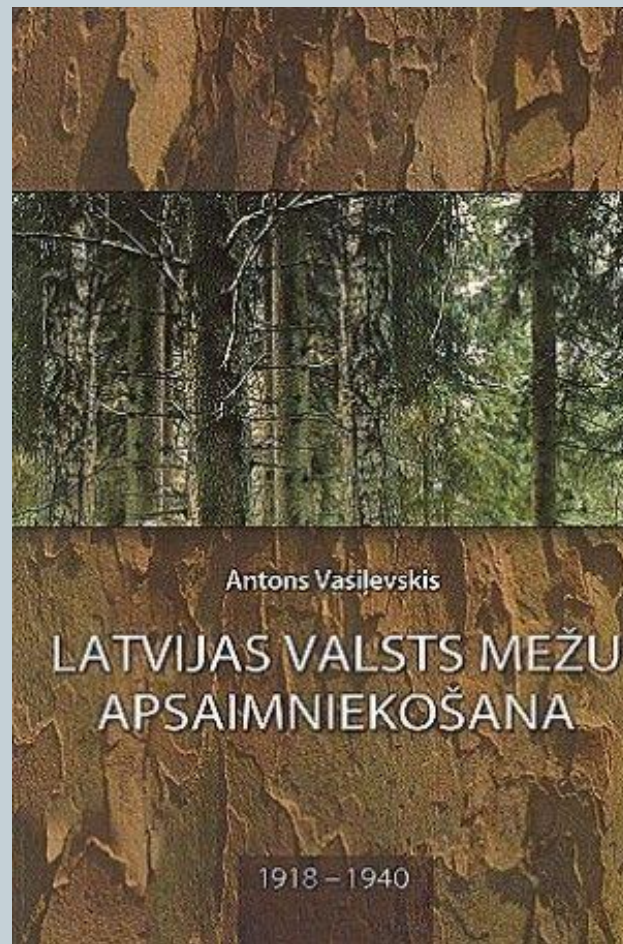

- ◀ **Jānis Liepiņš** par H.Lūkinu u.c.
- T.Apinis par neiroķirurģiju
- V.Gordjušina u.c. par patologanatomiju
- H.Voskis par topogrāfisko anatomiju
- A.Skaģers par mutes, sejas un žokļa ķirurģiju
- Z.Andersons par trakumsērgu

Mežzinātne

45

- **5 raksti**
- A.Vasiļevskis par mežkopību, mežsaimniecību, mežzinātņi LU

Pedagoģija un psiholoģija

46

- **12 raksti**
- ◀ **Aīda Krūze,**
I.Ķestere un līdzautores
par pedagoģiju LU un
vairāku pedagoģijas
zinātnieku darbību

Tautsaimniecība

47

- **1 raksts**

- V.Apinīte par
N.Kohanovski

Tehniskās zinātnes

48

- **1 raksts**

- J.Lielmežs par
A.R.Jumiķi

Teoloģija

49

- **4 raksti**

- L.G.Taivans par LU Teoloģijas fakultātes sākumu
- V.Apinīte, R.Apine, V.Zanders par vairākiem teologiem

Tiesībzinātne

50

- **2 raksti**

- G.Rotbergs par LU mācībspēku devumu LR likumprojektu izstrādē

Vēstures pētniecība

51

- **14 raksti**
- I.Ronis par Latvijas vēstures rakstniecības sākumu LU
- J.Klētnieks par ēģiptoloģiju LU
- ◀ **Viesturs Zanders** par A.Spekki un J.Straubergu

Vēstures pētniecība

52

- ◀ **Indulis Zvirgzdiņš** par F.Zālīti un J.Bērziņu
- R.Grāvere par krievu problēmu antropoloģijā
- J.Stradiņš par zinātņu vēstures pētniecību
- A.E.Zalstera nekrologs

Veterinārmedicīna

53

- **7 raksti**

- G.Preinbergst,
I.Afanasjevst,
P.Keidānst, O.Parčinskis
par LU
Veterinārmedicīnas
fakultāti
- E.Ernitss par Tartu
sakariem

Citas LU sfēras

54

- **8 referāti**
- ◀ **Irēna Ondzule** par A.Bobkovicu, kori, I.Kozakeviču
- D.Grundmane, R.Apine pa studentu sportu
- Bibliotēka
- Studentu organizācijas

Muzejniecība

55

- **20 raksti** jeb 7,4% no krājumu kopapjoma
- Vairāku zinātņu vēstures muzeju un kolekciju aplūkojums
- Muzeju darba metodiskie jautājumi

Autori

56

Autoru un līdzautoru piederība:

68 – LU darbinieki (tostarp 3 studenti) jeb 57,9%
no visiem

32 – RTU, LLU, RSU, DU, RPIVA

10 – muzeju darbinieki

8 – ārzemnieki (Francija, Igaunija, Kanāda,
Ukraina, Vācija)

8 – citi

Autori

57

Biežāk publicējušies:

- **4 raksti** – Dace Cepurīte, Aina Dālmanē†, Ivans Griņevičs, Māra Kalniņa, Pēteris Keidāns†, Arturs Mauriņš†, Oļģerts Parčinskis, Antons Vasiļevskis, Konstantins Vasiļjevs
- **5 raksti** – Ziedonis Andersons, Jānis Dambītis, Kristis Gūtmanis, Jānis Jansons, Jānis Klētnieks, Irēna Ondzule, Augusts Ruplis, Jānis Stradiņš, Angelīna Zabele
- **6 raksti** – Rita Grāvere, Iveta Ķestere
- **7 raksti** – Valdis Gavars, Jēkabs Raipulis, Ilgonis Vilks, Arturs Eižens Zalsters†, Viesturs Zanders
- **8 raksti** – Māris Baltiņš, Vladimirs Kuzņecovs, Uldis Ulmanis†, Indulis Zvirgzdiņš
- **Vairāk rakstu** – Uldis Alksnis, Ilgars Grosvalds, Imants Meirovics, Arnis Vīksna

SAVILKUMS

58

Vērtējums

- Sanesti ķieģeļi Latvijas Universitātes vēstures būvniecībai, tuvojoties simtgadei;
- ķieģeļi Latvijas zinātņu vēstures būvei

Priekšlikums

- Apkopot LU Rakstu sērijā “Zinātņu vēsture un muzejniecība” publicēto rakstu rādītāju sistematizētas bibliogrāfijas veidā

PATEICĪBA

59

